

پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی براساس خودباوری: نقش تعدیل‌کننده استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی

Predicting Academic Engagement Based on Self-Esteem: The Moderating Role of Using Virtual Social Networks

Samaneh Dashti Fardoei¹
Mohammad Reza Tamanaeifar²
Fateme Khodapanah³

سمانه دشتی فردویی^۱
محمد رضا تمنایی فر^۲
فاطمه خداپناه^۳

Abstract

Academic engagement is one of the constructs of positive psychology. The purpose of the current study was to predict academic enthusiasm based on self-esteem with the moderating role of using virtual social networks. The research method was descriptive-correlational and the sample consisted of upper secondary school students. 450 students were selected by multi-stage cluster sampling method. The data were collected according to Fedrikers et al.'s (2004) academic engagement questionnaire, Farzianpour's (2011) self-esteem questionnaire, and Jahanbani's (2017) virtual social networks questionnaire. They were analyzed by means of Pearson correlation coefficient and hierarchical regression (moderator). The results showed that academic engagement had a direct and positive relationship with self-esteem ($r=0.292$, $p<0.01$) and it had a negative correlation with the use of virtual social networks ($r=0.197$, $p<0.01$). Furthermore, the results of the moderator regression illustrated that the amount of use of virtual social networks played a moderating role in the relationship between self-esteem and academic engagement. Those who had high self-esteem and most of the time were in virtual social networks showed the decrease in their academic engagement. Meanwhile, with optimal use of virtual social networks, their academic engagement increased.

Keywords: academic engagement, self-esteem, virtual social networks

1.M.A. Student in Psychology, Faculty of Humanities, University of Kashan, Kashan, Iran. samanehdashti7272@gmail.com

2. Associate Professor, Faculty of Humanities, University of Kashan, Kashan, Iran. tamannai@kashanu.ac.ir

3. M.A. Student in Psychology, Faculty of Humanities, University of Kashan, Kashan, Iran) fatemehkhodapanah@yahoo.com

Received: 2023 July 25

Accepted: 2023 August 12

چکیده

اشتیاق تحصیلی یکی از سازه‌های روان‌شناسی مثبت است. هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی براساس خودباوری با نقش تعدیل‌گری استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بود. روش پژوهش، توصیفی-همبستگی و جامعه پژوهش دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه بود. ۴۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. با پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فدریکرز و همکاران (۲۰۰۴)، پرسشنامه خودباوری فرزبان پور (۱۳۹۱) و پرسشنامه شبکه‌های اجتماعی مجازی جهان‌بانی (۱۳۹۷) اطلاعات جمع‌آوری و با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون سلسله‌مراتبی (تعدیل‌گر) تحلیل شد. نتایج پژوهش نشان داد اشتیاق تحصیلی با خودباوری ($r=0.292$, $p<0.01$) رابطه مستقیم و مثبت و با میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی ($r=0.197$, $p<0.01$) همبستگی منفی دارد؛ همچنین نتایج رگرسیون تعدیل‌کننده نشان داد که میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در رابطه بین خودباوری با اشتیاق تحصیلی نقش تعدیل‌گری را ایفا می‌کند. افراد با خودباوری بالا با استفاده زیاد از فضای مجازی اشتیاق تحصیلی شان کاهش و با بهره‌گیری بهینه از فضای مجازی اشتیاق تحصیلی آنان افزایش می‌یابد. واژگان کلیدی: اشتیاق تحصیلی، خودباوری، شبکه‌های اجتماعی مجازی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران. samanehdashti7272@gmail.com

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران. tamannai@kashanu.ac.ir

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران. fatemehkhodapanah@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۵/۳

مقدمه

رکن اساسی نظام آموزشی کشور دانش آموز است که در دستیابی به اهداف نظام آموزشی نقش و جایگاه ویژه‌ای دارند و توجه به این گروه از جامعه از بعد آموزشی و تربیتی به باروری و شکوفایی هرچه بیشتر نظام آموزشی و تربیتی جامعه می‌انجامد (جنابادی و همکاران، ۱۳۹۸). یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان اشتیاق^۱ به تحصیل می‌باشد که از عوامل روان‌شناختی اثرگذار بر عملکرد فرد است. نوجوانان لازم است به طور فعالانه خود را با آموزش‌ها و برنامه‌های مختلف مدرسه درگیر^۲ کنند تا مهارت لازم برای گذار به مراحل تحصیلی بالاتر را به دست آورند (اکلس و وانگ، ۲۰۱۲). در سال‌های گذشته با توجه به نرخ بالای افت تحصیلی و همچنین ترک تحصیل دانش‌آموزان و علاقه نداشتن به یادگیری فعالانه و ضرورت افزایش عملکرد در متوسطه دوره دوم، موضوع اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است (عابدی و همکاران، ۱۳۹۹). اشتیاق تحصیلی^۴ همان مقدار انرژی می‌باشد که فراگیر جهت انجام کارهای تحصیلی خود به کار می‌گیرد و اشاره دارد به مقدار اثرگذاری و کارایی حاصل شده که چیزی بیش از یک انگیزه است و شامل مشارکت فعال، دلبستگی، رضایت و سرمایه‌گذاری روان‌شناختی دانش‌آموز و تسلط داشتن بر دانش و مهارت است (هوآنگ^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). این اصطلاح سازه‌ای نوظهور می‌باشد که برای نخستین بار برای فهم و تبیین افت و شکست تحصیلی بیان شد و به عنوان پایه و اساس برای فعالیت‌های اصلاح‌گرایانه در زمینه تعلیم و تربیت مورد نظر قرار گرفت (ویزوسو^۶ و همکاران، ۲۰۱۸؛ به نقل از علیپور کتیگری و همکاران، ۱۳۹۹).

مطالعه دیدگاه‌ها و بررسی عوامل مختلف نشان می‌دهد که طیف گسترده‌ای از عوامل فردی و محیطی با اشتیاق تحصیلی مرتبط است (ویلکاکس^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). یکی از عوامل فردی تأثیرگذار بر میزان اشتیاق تحصیلی خودباوری^۸ است که از آن به عنوان شرط اول موفقیت و یک نیاز اساسی روان‌شناختی یاد می‌شود (طاهری و قادری، ۱۳۹۷). خودباوری به عنوان یک عامل روان‌شناختی در طول دوران رشد در وجود هر کس شکل می‌گیرد و به سادگی تغییرپذیر نیست

1. Engagment
2. Engag
3. Eccles & Wang
4. Academic engagment
5. Huang
6. Vizoso
7. wilcox
8. self belief

و می‌تواند تأثیر مهمی در ابعاد مختلف زندگی فرد بگذارد و به عنوان نگرش، احساس و دانش ما درباره توانایی‌ها، عملکرد و قابلیت‌های خودمان توصیف شده است (اسناولا و همکاران، ۲۰۲۰؛ به نقل از معارف‌وند و شفیع‌آبادی، ۱۳۹۹). براندن، پدر جنبش خودباوری و نظریه پرداز مکتب روان‌شناسی سلامت، معتقد است استفاده از اصول خودباوری می‌تواند در بهبود عملکرد افراد در زندگی و به‌ویژه مسائل تحصیلی تأثیرگذار باشد (عسگری، ۱۳۹۲). افزایش خودباوری با هدف‌گزینی بهتر، تلاش بیشتر، استفاده از راهبردهای مناسب و درنهایت کارایی بهتر در انجام تکالیف همراه است؛ زیرا دانش‌آموزانی که به درک ارزش روحی خود رسیده‌اند، احساس انگیزش بالاتری دارند، زمان بیشتری برای کار مطالعه صرف می‌کنند و در نتیجه اشتیاق تحصیلی بیشتری از خود نشان می‌دهند (کروس^۲ و همکاران، ۲۰۱۹؛ ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به پژوهش‌های مختلف در زمینه رابطه خودباوری و میزان اشتیاق و عملکرد تحصیلی می‌توان چنین استنباط کرد که خودباوری بالا می‌تواند مانع بروز افت تحصیلی به عنوان یکی از مشکلات شایع آموزشی شود. پرداختن به متغیرهایی که اشتیاق تحصیلی را در رابطه با خودباوری تعدیل کنند، بسیار ضرورت دارد. تعدیل‌گرها به عنوان عوامل پنهان با کنترل اشتیاق تحصیلی درباره خودباوری موجب افزایش اشتیاق دانش‌آموزان به تحصیل می‌شوند. یکی از این تعدیل‌گرها شبکه‌های اجتماعی مجازی^۳ پرکاربرد است که می‌تواند در ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان مؤثر واقع شود و بین خودباوری و اشتیاق تحصیلی سازگاری ایجاد کند؛ به گونه‌ای که هم از این فضای جدید استفاده شود و هم به امور تحصیلی دانش‌آموز آسیب وارد نشود (برنارد^۴ و همکاران، ۲۰۱۸).

نوجوانان برای کسب تجربه‌های جدید و فرصت‌های بیشتر به فضای مجازی روی می‌آورند و زیستن در این فضا را به طور فعال یا نیمه فعال تجربه می‌کنند (ادیب و همکاران، ۱۴۰۱)؛ بنابراین استفاده از شبکه‌های مجازی می‌تواند بر اشتیاق تحصیلی آنان مؤثر باشد و عملکرد تحصیلی آنان را افزایش دهد. پژوهشگران بسیاری بر تأثیرات مثبت استفاده از فضای مجازی تأکید کرده‌اند؛ از آن جمله افزایش روابط، بهبود انگیزش و اشتیاق یادگیرنده، ارائه مطلب و ارتباطات جمعی، بالانگه داشتن سطح اطلاعات علمی و تحقیقی و توسعه توانایی‌های مشارکتی را

1. Esnaola
2. Cross
3. social media
4. Bernard

می‌توان بیان کرد (برنارد، ۲۰۱۸ و ۲۰۱۶، هان^۱ و همکاران، ۲۰۱۶؛ حیدری و مزروفی، ۱۳۹۷). نتایج پژوهش رجیبیان ده‌ریزه و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد که بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های اشتیاق تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و استفاده از تکنولوژی به ویژه فضای مجازی موجب درگیری تحصیلی یادگیرنده، افزایش انگیزه، اشتیاق، کسب مهارت‌های یادگیری و دسترسی آسان دانشجویان به منابع اطلاعاتی می‌شود (هان و همکاران، ۲۰۱۶). با وجود آن، بیشتر محققان این حوزه بیان می‌کنند که استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی به‌طور کامل و یک‌طرفه دارای مزایای مثبت نیست و اگر احتیاط در کاربرد آن صورت نگیرد، می‌تواند برای زندگی تحصیلی زیان‌بار باشد؛ جذابیت و کاربردهای متنوع و فراوان آن موجب شده است، از جنبه‌های منفی آن غافل شویم؛ زیرا دانش‌آموزان و دانشجویان را به سمت فعالیت‌های غیرآموزشی همچون گپ‌های غیرضروری و پرسه زدن در شبکه‌های اجتماعی و مشاهده و دانلود تصویر و ویدیو هدایت می‌کند. یافته‌های پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد بین اعتیاد به اینترنت با پیشرفت تحصیلی همبستگی معناداری وجود دارد؛ به گونه‌ای که فراگیرانی که از اعتیاد به اینترنت رنج می‌برند، پیشرفت تحصیلی کمتری را گزارش می‌کنند و با افت تمرکز به دنبال کسب نتایج ضعیف در زمینه تحصیلی، اشتیاق آنان کاهش و این چرخه معیوب و منفی ادامه می‌یابد (شی^۲ و همکاران، ۲۰۲۰؛ برنارد، ۲۰۱۸؛ گنجی و همکاران، ۱۳۹۵).

خودباوری و هویت فردی یکی از جنبه‌های مهم توسعه در طول سال‌هاست؛ همچنین به دلیل گستردگی و فراگیری فضای مجازی در جهان و قرار گرفتن بسیاری از مباحث و مطالب مورد نیاز در این شبکه‌ها استفاده از قابلیت‌ها و امکانات آن را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد و حیات علم، روابط علمی و فردی و انجام بیشتر کارها از راه این شبکه‌های مجازی صورت می‌گیرد (کیخا، ۱۳۹۹). راه مناسب در جهت افزایش خودباوری در رابطه با اشتیاق تحصیلی استفاده از تعدیل‌کننده شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌باشد که هر دو متغیر می‌تواند سبب افزایش اشتیاق تحصیلی باشد. از آنجا که استفاده از فضای مجازی برای حل مسائل و مشکلات زندگی و تحصیل امری ضروری و لازم است و می‌تواند در جهت دستیابی به تعادل بین خودباوری و اشتیاق تحصیلی عمل کنند؛ از این‌رو پژوهش حاضر ضمن بررسی رابطه خودباوری و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان با هدف بررسی نقش تعدیل‌گری استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی انجام شده است.

1. Han

2. Shi

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه‌گیری

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانش‌آموزان ناحیه چهار دوره متوسطه دوم استان قم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل می‌دادند که براساس جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای تعداد ۴۵۰ دانش‌آموز به عنوان نمونه انتخاب شدند که در نهایت ۴۱۲ پرسشنامه قابل تحلیل بود. فرایند انتخاب نمونه بدین صورت بود که نخست از بین چهار ناحیه آموزش و پرورش استان قم، یک ناحیه (چهار) انتخاب شد، سپس از بین مدارس دوره متوسطه دوم دخترانه و پسرانه این ناحیه، چهار مدرسه دخترانه و چهار مدرسه پسرانه برگزیده، در نهایت از هر مدرسه دو کلاس به عنوان نمونه انتخاب شد که تعداد کل این دانش‌آموزان ۴۵۰ نفر بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش همبستگی پیرسون و رگرسیون سلسله‌مراتبی با نرم‌افزار spss انجام گرفت.

ابزار پژوهش

مقیاس اشتیاق تحصیلی

مقیاس اشتیاق تحصیلی به وسیله فردیگز، بلومنفیلد و پاریس^۱ (۲۰۰۴) ساخته شده است و پانزده گویه دارد که این گویه‌ها سه خرده‌مقیاس رفتاری، عاطفی و شناختی را در میان دانشجویان اندازه‌گیری می‌کنند. سؤالات ۱ تا ۴ مربوط به خرده‌مقیاس اشتیاق رفتاری و سؤالات ۵ تا ۱۰ مربوط به خرده‌مقیاس اشتیاق عاطفی و سؤالات ۱۱ تا ۱۵ نیز مربوط به خرده‌مقیاس اشتیاق شناختی است. پاسخ هر کدام از گویه‌ها دارای نمرات ۱ تا ۵ می‌باشد که از هرگز تا در تمام اوقات را شامل می‌شود.

فدریکرز و همکاران ضریب پایایی این مقیاس را ۰/۸۶ گزارش کردند. روایی این پرسشنامه در پژوهش اسلامی و همکاران (۱۳۹۶) تأیید شد و پایایی کل به روش آلفای کرونباخ در پژوهش آنها ۰/۶۶ به دست آمد؛ همچنین در پژوهش کتیگری و همکاران (۱۳۹۹) روایی محتوایی مقیاس اشتیاق تحصیلی و مؤلفه‌های آن از سوی تعدادی از اساتید گروه روان‌شناسی تأیید شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش کتیگری (۱۳۹۹) ۰/۷۹ و در پژوهش یاراحمدی (۱۳۹۷) ۰/۸۴ و در پژوهش گنجی و همکاران (۱۳۹۵) با استفاده از ضریب

1. Steger

آلفای کرونباخ ۰/۷۷ گزارش شده بود (کتیگری و همکاران، ۱۳۹۹؛ شفیع‌ی و همکاران، ۱۳۹۹). در پژوهش حاضر نیز ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد.

پرسشنامه خودباوری

پرسشنامه خودباوری فرزبان پور و همکاران (۱۳۹۱) شامل پنجاه گویه و چهار بُعد مهم بودن، شایستگی، قدرت و فضیلت است که به منظور سنجش میزان خودباوری به کار می‌رود. نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت چهار گزینه‌ای (هرگز، به ندرت، بعضی مواقع و تقریباً همیشه) به ترتیب امتیازهای یک تا چهار در نظر گرفته می‌شود. روایی پرسشنامه در پژوهش فرزبان پور و همکاران (۱۳۹۱) به تأیید اساتید و متخصصان رسید. در پژوهش حاضر در مرحله اول جهت تأیید روایی صوری ابتدا پنج نفر از اساتید و متخصصان خواسته شد تا نظر خود را نسبت به پرسشنامه اعلام کنند و پس از تأیید روایی آن برای پایایی اقدام شد که پایایی پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آوردند. در پژوهش پیش رو پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد که پرسشنامه در سطح مطلوب پایایی قرار دارد (نجف‌زاد، ۱۳۹۹).

پرسشنامه شبکه‌های اجتماعی مجازی

پرسشنامه شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی برای سنجش شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی از پرسشنامه استاندارد نوزده سؤالی جهانبانی (۱۳۹۷) استفاده شده است. این پرسشنامه دارای سه بعد و هر بعد دارای تعدادی پرسش می‌باشد. پایایی پرسشنامه شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی ۰/۹۰ با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن تأیید شد. در ضمن پایایی درونی پرسشنامه شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی ۰/۸۵ و با استفاده از آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت (جهانبانی، ۱۳۹۷). در پژوهش حاضر نیز مقدار آلفای کرونباخ در مؤلفه میزان استفاده ۰/۸۵، نوع استفاده ۰/۷۶ و میزان اعتماد کاربران ۰/۷۰ گزارش شد؛ همچنین نمره کل شبکه‌های اجتماعی مجازی ۰/۸۸ به دست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱ انحراف معیار، میانگین و ضرایب همبستگی متغیرهای مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

جدول ۱: انحراف استاندارد، میانگین و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	خودباوری	شبکه‌های اجتماعی مجازی	اشتیاق تحصیلی
خودباوری	۱۴۳/۳۵	۱۳/۰۳	۱		
شبکه‌های اجتماعی مجازی	۵۷/۴۷	۱۲/۶۴	-۰/۱۲۰*	۱	
اشتیاق تحصیلی	۴۵/۴۱	۱۰/۳۶	۰/۲۹۲**	-۰/۱۹۷**	۱

$p < ۰/۰۱$ ** $p < ۰/۰۵$ *

جدول ۱ نشان می‌دهد بین اشتیاق تحصیلی و خودباوری ($r = ۰/۲۹۲$, $p < ۰/۰۱$)، رابطه مستقیم و مثبت و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی ($r = -۰/۱۹۷$, $p < ۰/۰۱$) همبستگی منفی وجود دارد.

جدول ۲: آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	Z کولموگروف اسمیرنوف	p
خودباوری	۲/۹۱	۰/۵۲	۰/۲۳	۰/۲
شبکه‌های اجتماعی مجازی	۳/۰۲۴	۰/۶۶	۰/۴۰	۰/۱۳
اشتیاق تحصیلی	۳/۰۲۷	۰/۶۹	۰/۳۶	۰/۲

همان‌طور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد، آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای نمره خودباوری، شبکه‌های اجتماعی مجازی و اشتیاق تحصیلی معنادار نیست ($p > ۰/۰۵$) و بنابراین متغیرها دارای توزیع نرمال هستند و می‌توان از تحلیل‌های پارامتریک برای آن استفاده کرد.

جدول ۳: آماره‌های قدرت تحمل و عامل تورم واریانس برای بررسی مفروضه هم‌خطی چندگانه

بین متغیرهای پیش‌بین

متغیرها	آماره هم‌خطی بودن	
	قدرت تحمل	عامل تورم واریانس (VIF)
خودباوری	۰/۸۸۵	۱/۱۳۰
شبکه‌های اجتماعی مجازی	۱	۱

در این پژوهش هم‌خطی چندگانه متغیرها با آماره تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) بررسی شد. جدول ۳ نتایج بررسی هم‌خطی چندگانه را گزارش می‌کند. این جدول نشان می‌دهد ارزش‌های تحمل به دست آمده برای متغیرها بالای ۰/۱ می‌باشند و نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرها هستند؛ همچنین مقدار عامل تورم واریانس به دست آمده برای متغیرها کوچک‌تر از ۱۰ هستند و این امر نشان می‌دهد که بین متغیرها هم‌خطی چندگانه وجود ندارد.

جدول ۴: نتایج تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی بررسی نقش تعدیل‌گری استفاده از شبکه‌های

اجتماعی مجازی بر رابطه خودباوری و اشتیاق تحصیلی

مدل	متغیر پیش‌بین	R^2	تغییرات R^2	F تغییرات	β	سطح معناداری
	خودباوری	۰/۱۱۲	۰/۱۱۲	۲۵/۳۸۹	۰/۲۷۲	<۰/۰۰۱
	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی				-۰/۱۶۴	۰/۰۰۱
	خودباوری	۰/۱۲۱	۰/۰۰۹	۴/۰۷۰	۰/۲۷۵	<۰/۰۰۱
	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی				-۰/۱۷۳	<۰/۰۰۱
	خودباوری x استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی				۰/۰۹۵	۰/۰۴۴

براساس نتایج جدول ۴ خودباوری و متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌توانند به‌طور معناداری اشتیاق تحصیلی را پیش‌بینی کنند ($R=۰/۳۳۵$ ، $F=۲۵/۳۸۹$ ، $p<۰/۰۰۱$) و در این مدل پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی توسط خودباوری معنادار است ($p<۰/۰۰۱$)، با افزودن متغیر تعامل خودباوری با متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و بررسی میزان افزایش پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی مدل جدید با مدل اولیه (تغییرات R^2)، می‌توان در مورد معنادار بودن تأثیر تعدیل‌گری متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر رابطه بین خودباوری و اشتیاق تحصیلی نتیجه‌گیری کرد. در مدل ۲، جدول ۴ متغیر تعامل خودباوری با متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به مدل پیشین افزوده شده است. پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی در مدل جدید معنادار ($F=۱۸/۴۱۱$ ، $p<۰/۰۰۱$)، تغییرات R^2 ($R=۰/۳۴۸$) و تغییرات R^2 ($F=۴/۰۷۰$ ، $p=۰/۰۴۴$) نیز معنادار است. معناداری تغییرات R^2 به معنای آن است که متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه بین خودباوری و اشتیاق تحصیلی را تعدیل می‌کند؛ به عبارتی رابطه بین خودباوری و اشتیاق تحصیلی در سطوح بالا و پایین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی متفاوت است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی براساس خودباوری با نقش تعدیل‌گری استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانش‌آموزان قم انجام شد. یافته‌های به دست آمده از این پژوهش نشان داد که خودباوری به‌طور مثبت اشتیاق تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. این نتایج در مورد اثر مثبت و مستقیم خودباوری با اشتیاق با یافته‌های

ساکمن^۱ (۲۰۲۱)، شادکام و همکاران (۱۴۰۰)، اسلامی و همکاران (۲۰۱۸)، ویرتانن^۲ (۲۰۱۶)، وانگ و همکاران (۲۰۱۵)، بختیارپور (۲۰۲۰) و یاراحمدی (۱۳۹۷) همسو است. اثرگذاری خودباوری بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی بسیار جدی می‌باشد (صلاحی و عاشوری، ۱۳۹۹). در تبیین یافته پژوهش حاضر می‌توان گفت که خودباوری قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی یا موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه است (دوگان،^۳ ۲۰۱۵). این مفهوم به عنوان منشأ موفقیت و عامل انگیزشی، نگهدارنده و هدایت‌کننده رفتار به سوی هدف یا باور دانش‌آموز نسبت به توانایی‌های خود تعریف شده است (جناآبادی، ۱۳۹۸). افراد دارای باور بالا قادرند به طور مؤثر بر رویدادها و شرایطی برخورد کنند که با آن روبرو هستند؛ از آنجا که انتظار موفقیت در غلبه بر مشکلات دارند، اغلب استقامت و تلاش زیادی در تکالیف نشان می‌دهند چون شناخت مثبت زیادی از خود دارند و در صورت شکست آن را وسیله‌ای برای افزایش توانایی خود در نظر می‌گیرند؛ در نتیجه خودباوری قوی سبب آرامش و نزدیکی به تکالیف مشکل می‌شود و می‌تواند عامل مهمی در پیشرفت افراد به شمار آید (پاجارس و شانک،^۴ ۲۰۰۲). با این حال افراد دارای خودباوری پایین همواره احساس درماندگی می‌کنند، خودارزیابی منفی از خود دارند و تکالیف را دشوارتر می‌بینند و این امر موجب اجتناب آنان از فعالیت‌های مربوط به تحصیل می‌شود. آنها احساس می‌کنند در کنترل رویدادهای زندگی ناتوانند و معتقدند هر تلاشی بی‌فایده است. زمانی که آنان با موانع روبرو می‌شوند، اگر تلاش‌های اولیه آنان در برخورد با مسائل مختلف بی‌نتیجه باشد، سریع قطع امید می‌کنند و دست از تلاش می‌کشند؛ زیرا این افراد شناخت مثبت کمی از خود دارند و در موقعیت‌های مختلف زندگی یا تحصیل تهدید بیشتری نسبت به خود احساس می‌کنند و در نتیجه کمتر از دیگران درخواست کمک می‌کنند (شولتز و شولتز، ۲۰۰۵؛ به نقل از جناآبادی، ۱۳۹۸).

همچنین یافته‌های این پژوهش نشان داد استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی مجازی سبب کاهش اشتیاق تحصیلی می‌شود. این یافته با پژوهش چاندرسا^۵ (۲۰۲۲)، امجد و همکاران (۲۰۲۲)، سینگ^۶ (۲۰۲۱)، آمپوفو (۲۰۲۰)، ژن^۷ و همکاران (۲۰۲۰)، بوسلیم^۸ (۲۰۱۹)، گنجی و همکاران

1. Sokmen
2. Virtanen
3. Dogan
4. Pajares & Schunk
5. Chandrasena
6. Singh
7. Zhen
8. Busalim

(۱۳۹۵) و سوری و رحمتی (۱۳۹۶) همسو است. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت دانش‌آموزان زمان زیادی را صرف وب‌سایت‌های شبکه‌های اجتماعی می‌کنند و زمان و فرصت کافی برای تحصیل ندارند؛ همین عامل دانش‌آموزان را به سمت کاهش اشتیاق و عملکرد ضعیف در طول تحصیل هدایت می‌کند (امجد^۱ و همکاران، ۲۰۲۲).

استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و صرف زمان بیشتر در رسانه‌های اجتماعی می‌تواند عملکرد دانش‌آموز را کاهش دهد؛ در نتیجه از آنجا که اشتیاق تحصیلی مستلزم درگیر شدن دانش‌آموز از لحاظ شناختی و رفتاری و عاطفی در امور تحصیلی است. هرچه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و پرسه زدن در فضای مجازی بیشتر شود؛ پیرو آن، اتلاف زمان و انرژی فرد و کاهش اشتیاق او به تحصیل را به همراه دارد (انتی^۲ و همکاران، ۲۰۲۲).

همچنین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در رابطه خودباوری با اشتیاق تحصیلی نقش تعدیل‌کنندگی دارد. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در این پژوهش نشان داد همبستگی بین خودباوری با اشتیاق تحصیلی در افرادی کمتر است که از فضای مجازی بیشتر استفاده می‌کنند؛ همچنین نتایج نشان داد نمره بالا در متغیرهای خودباوری می‌تواند اشتیاق تحصیلی را پیش‌بینی کند؛ در واقع تأثیرات خودباوری با اشتیاق تحصیلی به وسیله میزان و نوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی تعدیل می‌شود.

همانطور که بیان شد، ناخودباوری به عنوان مکانیزمی بازدارنده در راستای دستیابی به موفقیت و عملکرد تحصیلی عمل می‌کند. هرگونه افت تحصیلی و عدم انگیزه با خودباوری رابطه خواهد داشت؛ زیرا خودباوری بالا به اشتیاق تحصیلی بالا و میانگین نمرات بالاتر و پایداری در تکالیف می‌انجامد (شاکری نسب و همکاران، ۱۳۹۷). زمانی که ادراک کارآمدی در فراگیر پایین باشد، در فعالیت‌های تحصیلی شرکت نخواهد کرد و می‌کوشد زمان بیشتری را به پرسه زدن در شبکه‌های اجتماعی مجازی سپری کند و موجب کاهش عملکرد تحصیلی و اشتیاق و افت تحصیلی دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان جامعه میشود (شی و همکاران، ۲۰۲۰؛

برنارد، ۲۰۱۸ و گنجی و همکاران، ۱۳۹۵).

افزون بر این دانش‌آموزانی که از خودباوری بالایی برخوردارند؛ سازگاری تحصیلی بهتری دارند و راهبردهای یادگیری سودمندتری را به کار می‌برند، ایده‌ها و روش‌های جدیدی برای

1. Amjad
2. Nti

پاسخگویی به نیازهایشان دارند و در نهایت کارکرد تحصیلی بهتری خواهند داشت. آنها به معنا و هدف زندگی خود دست یافته‌اند و با انگیزه بیشتری به فعالیت‌های مربوط به تحصیل می‌پردازند. با توجه به اینکه تأثیر انگیزشی عامل خودباوری بر اشتیاق و عملکرد تحصیلی چشمگیر است؛ دانش‌آموزانی که از انگیزش و میل به پیشرفت بالایی برخوردارند، در حوزه‌های مختلف (به ویژه در تحصیل) پشتکار و تلاش زیادی دارند و در مواجهه با مشکلات تحصیلی تحت تأثیر هیجان‌های منفی از جمله ناامیدی قرار نمی‌گیرند، راهبردهای سازش یافته را به کار می‌بندند و مشتاق به تحصیل خواهند ماند (شیدی و همکاران، ۱۴۰۰). بسیاری از دانش‌آموزان در مقاطع پایین تحصیلی به اینترنت و تلفن همراه دسترسی دارند و از آن استفاده‌های گوناگونی به عمل می‌آورند؛ شبکه‌های مجازی این امکان را فراهم می‌کند تا دانش‌آموزان به خودباوری عمیقی دست یابند و اشکالات تربیتی در آنها برطرف شود و این امر اشتیاق تحصیلی را به همراه دارد. از آنجا که خودباوری و هویت فردی، جنبه‌های مهم توسعه افرادند (کیخا، ۱۳۹۹)، شبکه‌های مجازی می‌توانند به عنوان یک سکوی مؤثر برای بیان احساسات، مثبت عمل کنند؛ بدین ترتیب که نوجوانان و جوانان بهترین ایده‌های خود را ارائه دهند. شواهدی نیز وجود دارد مبنی بر اینکه دوستی قوی جوانان و نوجوانان می‌تواند با تعاملات رسانه‌های اجتماعی تقویت شود و آنها بتوانند با کسانی که قبلاً می‌شناختند، ارتباط بیشتری برقرار کنند و در فعالیت‌های گروهی درسی فعال شوند که این امر خود زمینه اشتیاق تحصیلی را به همراه دارد و می‌تواند اشتیاق تحصیلی آنان را افزایش دهد (شادکام و همکاران، ۱۴۰۰).

یافته‌های پژوهش حاضر دارای تلویحات کاربردی برای روان‌شناسان، مشاوران و مسئولان مدارس در طراحی و اجرای برنامه مناسب با محور آموزش مهارت‌های افزایش هدفمندی و خودباوری و آگاهی والدین از آسیب‌ها و فرصت‌های رسانه‌های اجتماعی است.

منابع

۱. ابراهیم‌زاده، غلامرضا؛ هوشنگ جدیدی؛ یحیی یاراحمدی و امید مرادی (۱۴۰۰)، «تدوین مدل علی رضایت تحصیلی براساس خودباوری تحصیلی و خوش‌بینی تحصیلی با میانجی‌گری راهبردهای فراشناختی دانش‌آموزان پسر»، دوماهنامه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۴ (۲)، ۱۹۱۰.
۲. ادیب‌نیا، فائزه؛ مهرداد کلانتری و صغری اکبری چرمهینی (۱۴۰۱)، «ساخت و اعتبارسنجی سیاهه آسیب‌شناسی روان‌شناختی نوجوانان در فضای مجازی»، فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۱۶ (۴)، ۱۸۵-۲۱۱.
۳. اسلامی، محمدعلی (۱۳۹۶)، مدل‌یابی علی‌اشتیاق تحصیلی بر مبنای منابع شخصی و منابع اجتماعی دانشجویان، رساله دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.

۴. پیری، موسی؛ نسرین همایونی بخشایش و بهار عنایتی (۱۳۹۵)، «مدل‌یابی معادلات ساختاری ارتباط راهبردهای کنترل فکر و معنا در زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان»، فصلنامه علمی آموزش و ارزشیابی، ۹(۳۵)، ۱۵۵-۱۶۹.
۵. جناآبادی، حسین و فهیمه سارانی (۱۳۹۸)، «اثربخشی آموزش خودکارآمدی بر کمک‌طلبی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان، مجله مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۱۶(۳۶)، ۲۸۱.
۶. جهانبانی، نجیب‌الله (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی بر سلامت روان مدیران مدارس متوسطه دوره اول آموزش و پرورش شهرستان چابهار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر جاسک.
۷. جوادی، محمدجعفر و معصومه بشیرگودرزی (۱۳۹۴)، اثربخشی آموزش تفکر انتقادی بر خودباوری و خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی.
۸. رجبیان ده‌ریزه، مریم؛ خدیجه علی‌آبادی؛ صلاح اسمعیلی گوجار و لیلیا خدری لیلوس (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با اشتیاق و درگیری تحصیلی، دوم‌هنامه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۱(۳)، ۱۸-۲۷.
۹. سوری، فاطمه و فرنگ رحمتی (۱۳۹۶)، «بررسی رابطه اشتیاق تحصیلی با فضای مجازی»، اولین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی، اردبیل.
۱۰. شادکام، حسن؛ ابوالقاسم یعقوبی؛ فیروزه زنگنه مطلق؛ ذبیح‌پیرانی و حسین محقق‌ی (۱۴۰۰)، «تدوین مدل سرزندگی تحصیلی براساس معنا در زندگی با میانجی‌گری شادکامی در دانش‌آموزان»، پژوهشنامه روانشناسی مثبت، ۷(۴)، ۴۱-۵۴.
۱۱. شاکری نسب، محسن؛ زهره قلعه‌نوی و زهرا کاظم‌آبادی (۱۳۹۷)، تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اضطراب اجتماعی و خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان، اولین کنگره ملی پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، اسفراین.
۱۲. شفیعی، زهره؛ ایلیاناز سجادیان و محمدعلی نادری (۱۳۹۹)، «اثربخشی طرحواره‌درمانی بر سرزندگی تحصیلی، خودنظم‌جویی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان»، فصلنامه علوم روانشناختی، ۱۹(۹۳)، ۱۱۷۵-۱۱۸۴.
۱۳. شیددی، علی؛ فرزاد زندی؛ یحیی یاراحمدی و مریم اکبری (۱۴۰۰)، «اثربخشی برنامه آموزشی مبتنی بر اشتیاق تحصیلی بر رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه ایوان»، فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۱۵(۱)، ۲۳۹.
۱۴. صلاحی، علی‌اکبر و سحر سادات عاشوری (۱۳۹۹)، «بررسی رابطه هوش‌های چندگانه با خودباوری»، روان‌شناسی و علوم رفتاری ایران، ۲۹(۵)، ۶۰-۷۲.
۱۵. طاهری، مهسا (۱۳۹۷)، رابطه هوش اجتماعی و رضایت زناشویی با خودباوری در زوجین شهر شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت.
۱۶. عابدی، محمدرضا؛ پریسا نیلفروشان و هادی انصارالحسینی (۱۳۹۹)، تدوین مدل اشتیاق تحصیلی و مقایسه تأثیر مشاوره مبتنی بر آن با مشاوره مبتنی بر انطباق‌پذیری مسیر شغلی بر اشتیاق تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان، رساله دکتری.
۱۷. عسگری، اکرم (۱۳۹۲)، تحلیل محتوای کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی براساس سازه خودباوری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه الزهراء(س).
۱۸. علایی خرامی، رقیه؛ محمد نریمانی و سارا علایی خرامی (۱۳۹۱)، مقایسه باورهای خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت در میان دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری، ناتوانی‌های یادگیری، ۱(۳)، ۸۵-۱۰۴.
۱۹. علی‌پورکتیگری، شیوا؛ حسن حیدری؛ محمد نریمانی و حسین داودی (۱۳۹۹)، «مقایسه اثربخشی روش تدریس مشارکتی و روش تدریس سنتی بر اشتیاق تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و خودتنظیمی در دانش‌آموزان»، نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۴(۴۸)، ۶۷-۱۸.
۲۰. فرزبان‌پور، فرشته؛ سیدشهاب حسینی و الهام موحد کر و محمد عامرزاده (۱۳۹۱)، «بررسی ارتباط بین خودباوری مدیران پرستاری با رضایتمندی بیماران در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران»، پیاور سلامت، ۶(۵)، ۳۴۱-۳۳۰.
۲۱. کیخا، بتول (۱۳۹۹)، «تربیت اخلاقی در فضای مجازی» (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه الزهراء)، اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۶(۱)، ۲۴۱-۲۷۲.
۲۲. گنجی، بی‌نظیر؛ سمیرا توکلی؛ فائزه بنی‌اسدی شهربابک و سکینه اسدی (۱۳۹۵)، «بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اشتیاق تحصیلی دانشجویان»، دوم‌هنامه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹(۲)، ۱۵۵-۱۵۰.
۲۳. مرزوقی، رحمت‌اله و الهام حیدری (۱۳۹۷)، تحلیل رابطه پرسه‌زنی سایبری با تعدی غیراخلاقی سایبری و احساس

- شادکامی دانشجویان، اخلاق در علوم و فناوری، ۱۳ (۳)، ۵۶-۴۸.
۲۴. معارف‌وند، اکرم و عبدالله شفیق‌آبادی (۱۳۹۹)، «نقش تنظیم هیجان، خودباوری و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی و افسردگی دانش‌آموزان دختر متوسطه اول با میانجی‌گری عملکرد اجتماعی»، «رویش روان‌شناسی»، ۹ (۱۱)، ۹۷-۱۱۰.
۲۵. نجف‌زاد، وحید و فاصمه فاضل‌پور (۱۳۹۹)، «بررسی تأثیر نقش هوش هیجانی بر افزایش خودباوری مدیران در سازمان‌های دولتی» (جامعه‌مورد مطالعه مدیران و کارکنان شهرداری ایلام)، چهارمین کنفرانس بین‌المللی چشم‌اندازهای نوین در حسابداری، مدیریت و کارآفرینی، تهران.
۲۶. یارا‌احمدی، یحیی؛ حبیب‌الله ابراهیمی‌بخت؛ حسن اسدزاده و حمزه احمدیان (۱۳۹۷)، «اثر بخشی برنامه آموزشی سرزندگی تحصیلی بر عملکرد تحصیلی، اشتیاق تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان»، تدریس پژوهی، ۱۲ (۶)، ۱۶۳-۱۸۲.
27. Amjad, S., Younas, M., Anwar, M., Shaheen, Q., Shiraz, M. & Gani, A. (2022), Data Mining Techniques to Analyze the Impact of Social Media on Academic Performance of High School Students, Wireless Communications and Mobile Computing.
28. Ampofo, J. A. (2021), Influence of social media on the academic performance of New Edubiase Senior High School Students of Ghana.
29. Bakhtiarpoor, S., Mehri, L., Eftekharsoadi, Z. & Homaie, R. (2020), Designing and Testing the Pattern of the Effect of Academic Self-Steem and Academic Emotions on Academic Performance by Considering the Mediating Role of Academic Motivation in Students, Journal of Instruction and Evaluation, 13 (49), 13-36.
30. Bernard, K. J. & Dzandza, P. E. (2018), Effect of social media on academic performance of students in Ghanaian Universities: A case study of University of Ghana, Legon.
31. Busalim, A. H., Masrom, M. & Zakaria, W. N. B. W. (2019), The impact of Facebook addiction and self-esteem on students' academic performance: A multi-group analysis. Computers & Education, 142, 103651.
32. Chandrasena, P. P. C. M. & Ilankoon, I. M. P. S. (2022), The impact of social media on academic performance and interpersonal relations among health sciences undergraduates, Journal of Education and Health Promotion, 11.
33. Cross, F. L., Marchand, A. D., Medina, M., Villafuerte, A. & Rivas Drake, D. (2019), Academic socialization, parental educational expectations and academic self-efficacy among Latino, adolescents Psychology in the Schools, 19 (2), 101-107.
34. Dogan, U. (2015), Student engagement, academic self-efficacy and academic motivation as predictors of academic performance, The Anthropologist, 20(3), 553561-.
35. Eccles, J. & Wang, M. T. (2012), Part I commentary: So what is student engagement anyway?, Handbook of research on student engagement, 133-145.
36. Eslami, M. A., Dortaj, F., Saedi Poor, E. & Delavar, A. (2018), The Causal Modeling of Academic Engagement based on Supported Academic Performance, Self-Esteem and Self-Efficacy among Undergraduate Students at Amir Kabir University, Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning, 6 (10), 57-75.
37. Esnaola, I., Sesé, A., Antonio Agirre, I. & Azpiazu, L. (2020), The development of multiple self concept dimensions during adolescence, Journal of Research on Adolescence, 30, 100-114.
38. Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004), School engagement: potential of the concept, state of the evidence, Review of Educational Research, 74 (1), 59-109.
39. Han, K., Shih, P. C., Rosson, M. B. & Carroll, J. M. (2016), Understanding local community attachment, engagement and social support networks mediated by mobile technology, Interacting with Computers, 28(3), 220-237.
40. Han, K., Volkova, S. & Corley, C. D. (2016), Understanding roles of social media in academic engagement and satisfaction for graduate students, In Proceedings of the 2016 CHI Conference Extended

Abstracts on Human Factors in Computing Systems (p.1215- 1221).

41. Huang, G., Hu, J., He, Y., Liu, J., Ma, M., Shen, Z., ... & Wang, Y. (2021), Machine learning for electronic design automation: A survey, *ACM Transactions on Design Automation of Electronic Systems (TODAES)*, 26(5), 1-46.
42. Nti, I. K., Akyeramfo-Sam, S., Bediako-Kyeremeh, B. & Agyemang, S. (2022), Prediction of social media effects on students' academic performance using Machine Learning Algorithms (MLAs), *Journal of Computers in Education*, 9 (2), 195-223.
43. Pajares, F. & Schunk, D. H. (2002), Self and self-belief in psychology and education: A historical perspective, In *Improving academic achievement* (p.321-), Academic Press.
44. Shi, C., Yu, L., Wang, N., Cheng, B. & Cao, X. (2020), Effects of social media overload on academic performance: A stressor-strain-outcome perspective, *Asian Journal of Communication*, 30 (2), 179-197.
45. Singh, J. (2021), *Analyzing Social Media and Students' Academic Performance*.
46. Sökmen, Y. (2021), The role of self-efficacy in the relationship between the learning environment and student engagement, *Educational Studies*, 47 (1), 19-37.
47. Virtanen, T. E., Kiuru, N., Lerkkanen, M. K., Poikkeus, A. M. & Kuorelahti, M. (2016), Assessment of student engagement among junior high school students and associations with self-esteem, burnout and academic achievement, *Journal for educational research online*, 8 (2), 136-157.
48. Vizoso, C., Rodríguez, C. & Arias-Gundín, O. (2018), Coping, academic engagement and performance in university students, *Higher Education Research & Development*, 37 (7), 1515-1529.
49. Wilcox, G., McQuay, J., Blackstaffe, A., Perry, R. & Hawe, P. (2018), Supporting academic engagement in boys and girls, *Canadian Journal of School Psychology*, 33 (3), 179-192.
50. Yuen, M., Chung, Y. B., Lee, Q. A., Lau, P. S., Chan, R., Gysbers, N. C. & Shea, P. M. (2020), Meaning in life and school guidance programs: Adolescents' voices from Hong Kong, *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 20 (3), 653-676.
51. Zhen, R., Li, L., Ding, Y., Hong, W. & Liu, R. D. (2020), How does mobile phone dependency impair academic engagement among Chinese left-behind children?, *Children and Youth Services Review*, 116, 105169.